

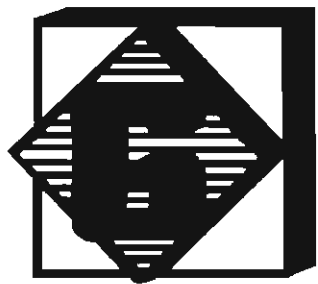
LA HOST

ANY X - N° 5

MARÇ 1996

PAVIMENTOS GRES

GOMEZ CERAMICA

OFICINA: TELS. 21 97 00

FABRICA: Ctra. Ribesalbes, s/n • Tels. 21 99 99 - 21 97 00

Apdo. 416 - CASTELLON - Télex 65637 - Fax (64) 20 35 60

ANY X - Nº 5

Redacció, Administració i Publicitat:
Cavallers, 36. Castelló de la Plana.
Març 1996

•••

EQUIP DE REDACCIÓ

Josep Lluís Alé i Revest
Emília Belenguer
Albert Sanchez-Pantoja
Juan J. Brea
Joan Agustí
Enrique Pardo
Vicent Gómez
J. Vicente Francisco
Robert Pérez d'Herèdia
Juan J. Pallarés
Antonio Gascó
Vicent Gimeno

PORTADA

Ramón de Lladró

FOTOS

Jaime Alcón
Baltasar Macià
Ricardo Vicente
Joan Agustí
Enrique Pardo

EDITA

Host del Castell Vell

COORDINACIÓ

Albert Sanchez-Pantoja

IMPRESSIÓ I DISSENY GRÀFIC

Loguè, s. l.

DIPOSIT LEGAL

CS Nº 54-1996

Sumari

5 Salutació

Arrels Històriques

7 Crònica Reial
9 La Torre dels Alçaments
11 Costum o Furs

Cultura

13 El Cocó o Cadolla. Arquitectura rústica en pedra
17 Les pintures prehistòriques del Maestrat
19 El nostre primer llibre imprès
21 Arcadi Garcia i Sanz, als seus 70 anys

Gastronomia

22 I Capítol General de l'Arròs i la Taronja
25 Decàleg de Promeses Solemnes
27 Tafalla. IV Capítol del "Cuto Divino"
29 Tolosa IV Capítol de l'"Alubia"
31 Alacant. XII Anyada del Cau del Vi
32 Donostia. III Capítol de l'"Anchoa"
33 Guimarães. II Grande Capítol de Panela ao Lume
35 Peralada. XIV Capítol de la Bóta de St. Ferriol
37 Altres celebracions gastronòmiques

La Host

39 Goigs de Sant Ro-ro, patró de la Host
40 Activitats de l'any 1995
43 La nostra Patrona
45 La Gala dels Alcalds
46 Els Alcalds del Castell Vell
48 Associacions festeres amigues:
Germania dels Cavallers de la Conquesta.
51 Visita a Port Aventura.

La Festa

52 Pregó de la Host
53 Festa i Tradició. Orgull de genealogia
55 Focs artificials en la Magdalena
57 Gent de la Festa: Miquel Peris
59 Festa i marxa al Casal
60 Programa de festes Magdalena-96

El present llibret s'ha presentat a la convocatòria dels premis de la Generalitat Valenciana per a la promoció de l'ús del valencià.

Salutació

Homes i dones complidors, com som els de la HOST, presentem, coincidint amb la primavera de 1996, el nostre llibre de cada any i -amb ell- la nostra il·lusió renovada i l'afany de superar les cotes assolides en edicions anteriors.

Obrim amb aquesta Salutació un complet repàs dels esdeveniments viscuts per la nostra associació al llarg d'un any que ha resultat particularment fecund en tots els aspectes en que desenvolupem les nostres activitats.

Sense triomfalismes buits, però també sense falses modèsties, podem afirmar que la HOST DEL CASTELL VELL es troba en el punt més enlairat de la seua curta història i ens disposem a celebrar enguany -com cal- el desè aniversari de la fundació de l'associació.

Tenim la satisfacció de posar a les mans de tots els nostres amics unes pàgines que són el millor testimoni de la nostra voluntat de compartir valors culturals, festers i gastronòmics, com a forma idònia de promoure l'harmonia, la tolerància i la solidaritat entre la gent que encara té capacitat per a sentir-se agermanada per aquests valors. A tots vosaltres va dedicat.

Josep Lluís Alé i Revest
Gran Mestre de la HOST

Arrels Històriques

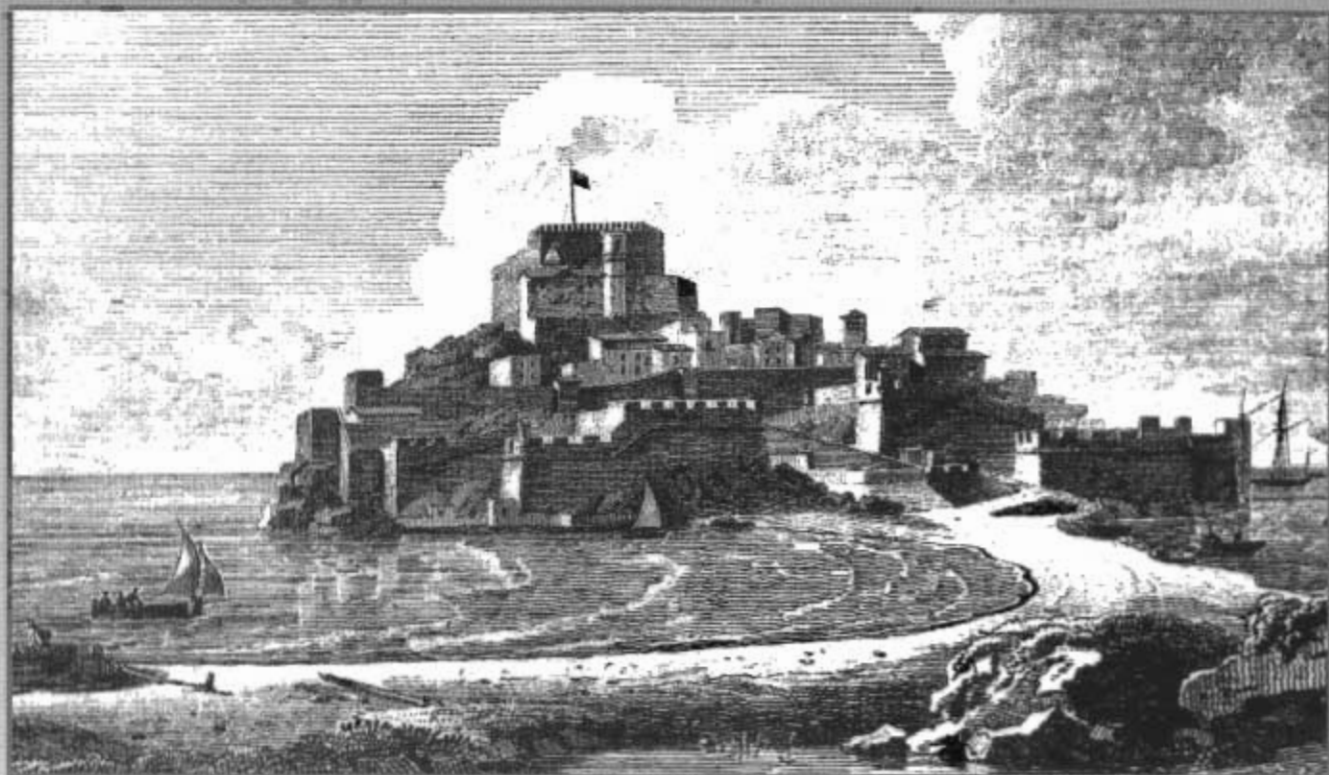
¶ quan oïren lo maestre del Temple e de l'Espital que nos habiem Peniseola, a pocs dies vene lo maestre del Temple a Gixibert, e el maestre de l'Espital a Cervera, per ço com nostre pare e nostre avi les llurs habien donades que fossen d'aquells ordens, ¶ sempre dixeren als sarraïns de dits llocs que, pus nós habiem Peniseola, que els rendéssem los castells damunt dits, pus carta habien de nostre pare e de nostre avi, e, pus Peniseola era lo pus honrat llogar que fos en aquella terra, e que s'era renduda, que no hi havia honta ne vergonha de render-se.

¶ tantos els renderen los castells, e puis haguem Polpis de mantinent.

Jaume I
Llibre dels Fets

Crònica Reial

El Llibre dels Feits, al paràgraf 185 que reproduïm a la pàgina de l'esquerra, descriu el repartiment dels principals castells del Baix Maestrat, que fa el rei Jaume I en favor de les ordens militars del Temple i de l'Hospital, complint la donació que hi havien fet els seus antecessors. El rei esmenta a "nostre pare e nostre avi" (Pere el Catòlic i Alfons el Cast), però ja Ramon Berenguer IV (besavi de Jaume I) havia fet donació dels castells de Cervera i Cullera als hospitalers, l'any 1157.

No deixa de ser sorprenent que Ramon Berenguer IV fes donació d'uns castells que no serien conquerits fins prop d'un segle més tard, però hi han bones raons per a justificar-ho. Per un costat, al comte-rei l'interessava assegurar-se la col·laboració de dos aliats militarment poderosos, com eren el Temple i l'Hospital. També cal dir que durant els reinats d'Alfons el Cast i Pere el Catòlic, l'atenció de la Corona va estar orientada cap al nord, cap a Occitània, on els comtes catalans havien anat teixint una important xarxa d'aliances matrimonials.

Encara que l'expansió cap al sud va restar en suspens, en 1171, Alfons el Cast confirma que Cervera i Cullera seran per als Hospitalers i fa donació perpètua als templers dels castells d'Orpesa i Xivert.

Continuant amb el text de la Crònica, veiem com Jaume I aprofita el dur cop que suposa per als sarraïns la caiguda de Peníscola, per forçar també la rendició dels castells de Cervera, Xivert i Polpís, que n'eren dependents.

El repartiment definitiu deixa per als cavallers hospitalers Sant Mateu, Cervera, La Jana, Traiguera, Sant Jordi i Càlig. Els del Temple obtenen Vinaròs, Peníscola, Polpís, Xivert, La Salzedella, Tirig, Catí, Ares, Benassal i Albocàsser.

La caiguda de Peníscola es va esdevenir els primers dies d'agost de 1233 i facilità l'avenc cap al sud de la host de Jaume I, fins a enllaçar amb Borriana, que havia estat conquerida a mitjans de juliol del mateix any.

Emilia Belenguier

PEUGEOT 306 DIESEL

Nº1 EN VENTAS POR 2º AÑO

La más dura competencia de nuestros motores de gasolina

Con el 306, Peugeot ha elevado el diesel a su máxima potencia, al más alto nivel de calidad tecnológica. Fiable, económico y ecológico. Tan suave, elástico y brillante como uno de gasolina, pero mucho más robusto y duradero. Y limpio. Cualidades que han hecho del Peugeot 306 diesel,

en todas sus versiones, el líder absoluto del mercado. Naturalmente, también está disponible con motor de gasolina. Elegir entre uno u otro es sólo cuestión de gustos. Porque con cualquiera de ellos podrá disfrutar de la más avanzada tecnología. Para que disfrute al máximo de su automóvil.

Gama 306 desde 1.667.000 Pts.

Multiciclación DGT (1994/1995). PKR recomendado (Prestavia y Balauro). 306 1.9i 3p. Incluye: Impuesto, Transporte, Mantenimiento Plus y Promoción. Hasta fin de mes para vehículos en stock, no acumulable.

TARJETA MANTENIMIENTO PLUS

2 años (40.000 Km.) de mantenimiento gratis en piezas y mano de obra

Beneficio ofrecido por su concesionario Peugeot válido para vehículos en stock adquiridos hasta fin de mes. PEUGEOT DIRECTO: 900 106 306.

FINANCIACION ESPECIAL: Bajamos los tipos de interés

Financiación PSA Credit España.

LEONAUTO

Ctra. Nacional Valencia-Barcelona (frente a Hospital General)

Tel. 21 13 22 CASTELLÓN

Pza. País Valencià 14, Tel. 25 17 77 CASTELLÓN

SU CONCESIONARIO PEUGEOT

PEUGEOT

La Torre dels Alçaments

Amb ocasió de les obres iniciades a l'actual plaça de les Aüles per a la construcció d'un aparcament, ha estat re-descoberta la Torre dels Alçaments de l'antiga muralla de Castelló. I dic re-descoberta perquè existeix documentació suficient sobre la ubicació, no solament d'aquesta torre, sinó de la majoria de les que formaven el perímetre defensiu del Castelló antic.

Sense necessitat de referir-nos a diversos escrits dispersos que hi han sobre aquest tema, pensem que l'estudi sobre les muralles medievals de Castelló publicat pel professor Josep Sánchez Adell (actual Cronista de la Ciutat) en l'any 1952, tracta amb detall el perímetre fortificat de Castelló als segles XIII i XIV, i fa referència a les torres i portals existents.

Així, estava perfectament documentat que entre la Torre Jussana (a l'extrem del carrer d'Enmig) i el portal de Sant Pere (a l'extrem del carrer Major), hi havia

la Torre dels Alçaments. I, és clar, quan les màquines han excavat on devia estar la torre, la torre ha eixit.

Immediatament es va plantejar el problema de que s'havia de fer amb les venerables restes d'aquesta torre, i més d'un ens vam posar a tremolar, recordant el que esta passant des de fa molts anys amb les no menys venerables restes del nostre Castell Vell, motiu de vergonya permanent per a l'ajuntament de la ciutat que, mentre deixa passar el temps, s'ha limitat a dir (quan el pressionaven sobre aquest tema) que s'estaven "elaborant informes tècnics" o que s'havia creat una "comissió d'estudi" i altres insubstancialitats similars, en el més pur estil burocràtic, mentre les velles pedres continuen enrrunant-se i cada vegada resta menys per poder consolidar o restaurar.

Però ara el cas és ben diferent. Si el Castell Vell està un poc lluny, la Torre dels Alçaments està al cor de Castelló. Hi han carrers tallats. Hi ha el projecte

d'aparcament, que s'ha de modificar. Hi ha la majoria dels veïns del voltant, que protesten per les incomoditats, molèsties i perjudicis. Cal esperar que, aquesta vegada, els "informes tècnics", les "comissions d'estudi" i tota la inefable burocràcia administrativa, actuaran amb més diligència i acabaran passant de les paraules als fets.

De tota manera vull aclarir que, com a veï de la zona (visc a 90 m de la torre), el temps que ha passat (i el que encara passarà), fins que s'arribi a un final satisfactori, em preocupa més pel deteriorament que està patint la torre a la intemperie que no per les indubtables molèsties que està ocasionant als residents de la rodalia. Una consideració ben diferent és la que fan els comerciants dels carrers afectats que, a més de les molèsties, veuen greument perjudicat el seu negoci.

Amb tot, he de reconèixer que la meua opinió personal resulta absolutament minoritària entre els meus veïns i familiars, però no puc amagar que les pedres velles m'agraden (i encara més en aquest cas, que em són sentimentalment i físicament tan pròximes) i, a més, crec que Castelló té un patrimoni arqueològic prou migrat com per a deixar perdre l'ocasió de recuperar i conservar de la forma més digna i segura possible el que encara resta dempeus de la Torre dels Alçaments.

En nom de la torre i en nom dels veïns, cal demanar a "qui corresponga": acció, agilitat, dinamisme, eficàcia, celeritat i (a més) fer les coses ben fetes. Ni més, ni menys.

Albert Sanchez-Pantoja

VENTA, REPARACION Y ALQUILER DE MAQUINARIA PARA LA CONSTRUCCION

SERVICIO OFICIAL

Saeh

CALLE CISCAR, 4 TEL. 23 20 48 - FAX 23 82 62 • 12003 CASTELLON

Costum o Furs

Amb anterioritat a la conquesta, Castelló es regia pels costums.

Després de l'ocupació data a terme per Jaume I en 1233, es produeix un conflicte entre els diversos drets que volen introduir els conqueridors vinguts de Catalunya i Aragó. Cada noble volia aplicar els seus propis costums i així, les Cartes de Població que van atorgant als pobles i viles conquerits tenien el caràcter de dret a aplicar respecte als seus habitants, amb la qual cosa es va produir una anarquia jurídica evident. Per resoldre aquesta situació, Jaume I va unificar en 1240 totes les lleis aplicables en el nou Regne de València. Aquest bloc de lleis va rebre el nom de Furs de València i va ser el resultat de l'acord assolit entre el monarca i els estaments de les Corts (noblesa, clergat i ciutadans). Els Furs van ser posats per escrit i promulgats per les Corts Valencianes en l'esmentada data de 1240.

Els Furs van ser les primeres lleis escrites i es van convertir en el dret general del regne, en detriment de les Cartes de Població i altres furs que es venien aplicant. La implantació a tot el regne dels nous Furs no va ser fàcil, ja que bona part de les terres s'havien repoblat amb aragonesos i preferien aplicar el fur d'Aragó.

Fur equival a dir llei i el dret contingut en el Costum de 1240 presenta elements de diversa procedència. Prop d'una quarta part dels preceptes del Costum s'han pres directament del Dret Romà Justinià; es tracta d'un element constituït per la supervivència dels primitius privilegis en el text del Costum; és evident la similitud entre les Consuetudines de Lleida i el Costum de València (bona part dels pobladors del nou regne provenien de Lleida), també es perceptible la influència del Dret Canònic Clàssic, especialment les Decretales.

A la mort de Carles II, s'obre una crisi successòria que origina la guerra de successió entre els partidaris

dels Borbons i els Àustries i amb la implantació del monarca Felip V, aquest procedeix a l'extirpació dels ordenaments jurídics dels regnes de la Corona d'Aragó mitjançant el Decret derogatori de Nova Planta, amb data 29 de juny de 1707, que va suposar la definitiva extinció de tot el Dret Valencià.

Cultura

El Cocó o Cadolla

Arquitectura Rústica en Pedra seca

ualsevol que haja anat pel camp a les nostres comarques del Maestrat o els Ports, és segur que coneixerà unes construccions de pedra seca (sense cap tipus de morter), en forma de caseta, edificades pels pastors i camperols amb la finalitat bàsica -a primera vista- de tenir un punt de refugi contra les inclemències meteorològiques. Aquestes humils construccions són els Cocós o Cadolles.

El diccionari diu que el "cocó" o "cadolla" és un clot natural o excavat en la roca o també en una llosa, on l'aigua de pluja forma un petit bassal o "cocó" que normalment els pastors o gent de muntanya utilitzen per conservar l'aigua i molt freqüentment ho protegeixen amb una barraca construïda de pedra seca.

Els seus orígens son dubtosos, encara que semblen

ser de procedència oriental. A l'illa de Xipre s'han trobat construccions pràcticament iguals, amb una antiguitat d'uns 5.500 anys abans de Crist. També a Síria s'han trobat restes semblants de construccions prehistòriques.

Al sud de Catalunya, a les Balears i a tot el País Valencià solen trobar-se aquestes construccions, sobre tot en les zones seques i molt pedregoses. La seua construcció és característica, amb murs de pedra seca molt grossos, d'una alçada a inici de cúpula que no sol sobrepassar els 2 metres. És molt freqüent trobar-les amb "arreplagadors", que són uns reguerets que condueixen l'aigua de pluja i -fins i tot- l'aigua de les roses i del gebre. Per recollir aquest aigua i purificar-la solen amanir el terreny al seu entorn i allí creixen herbes aromàtiques com el romer, el timonet i altres plan-

EDIFICIO "SANT ROC"

SITUADO EN LA CALLE SAN ROQUE Nº 32, 34 Y 36

PROMUEVE: PROMOCIONES PARDO - PASCUAL CASTELLÓN S.L.

*"Les desea unas felices fiestas en la celebracion de
nuestro cincuenta aniversario"*

INFORMACION: C/ Enmedio nº 115 Tlfn.: 20 94 39 Castellón

INSTALACIONES Y REPARACIONES
FONTANERIA, CALEFACCION, GAS

Pol. Ind. San Agustín (Av. Diputación) nave 11 • Tel. 25 24 81 • 12004 CASTELLON

tes.

Els noms que rep aquesta construcció en diferents llocs del nostre país sembla també respondre a l'ús que han fet d'ella. Avui el nom de "cocó" i "cadolla", amb tot el seu sentit, son paraules arcaïtzants i substituïdes per "casetta", encara que és viu el nom de "cocó".

Així veiem que a Crevillent rep el nom de "choza". A Montcada, Godella i Rocafort en diuen "catxerulo" i també "mulló" i fins i tot "casetes de moros". A Sant Rafael del Riu les anomenen "casetes de pages". Per Benassal diuen "Cucós" o "Cocós", i també "castes de mont", igual que als Ports i a l'Alt Maestrat.

He vist moltes d'aquestes construccions pels voltants de Vilafranca, i puc assegurar que és una qüestió apassionant comprovar com persones amb uns coneixements d'arquitectura que no podien ser molt notables, han pogut bastir aquests monuments. Perquè és tracta d'autèntics monuments que quan els examines amb un poc d'atenció observes amb quina gràcia i efectivitat s'hi han resolt problemes com les voltes i cúpules de la coberta, o les llindes de les portes, utilitzant com a única matèria prima pedres soltes.

La varietat i la imaginació caracteritzen també

aquests tipus de construccions: hi han de quadrades, rodones, ovalades, amb finestres o sense, més grans, més petites, però totes elles ben adaptades a la finalitat amb que han estat construïdes. També pot observar-se amb quina previsió s'ha triat l'orientació, segons la direcció dels vents dominants, el recorregut del sol, inclinació del terreny, etc. A l'interior poden trobar-se també receptacles per al menjar de l'animal o per posar les eines de llaurar.

Evidentment que la matèria prima no va ser cap problema per als enginyosos constructors, ja que tant el Maestrat com els Ports son enormes pedreres, amb muntanyes i més muntanyes de pedra, i quan es vol arranjar un tros de terra per a conreu cal primer que res llevar tota la pedra que hi ha per tot arreu, i és amb aquest abundant excedent petri que es construeixen marges, bancals i també els cocós.

No pretén amb aquest comentari fer cap disquisició arquitectònica ni res de semblant Únicament he volgut, això sí, retre un modest però merescut homenatge als homes que van alçar aquestes edificacions admirables, de les que tantes ensenyances constructives es poden extreure, i que pel seu mèrit i dignitat merèixen molta més atenció que no la distreta mirada que solem dedicar-les quan passem per aquelles carreteres.

Albert Sanchez-Pantoja i Joan Agustí

Felices Fiestas

*Ibercaja les desea que pasen
unas felices fiestas*

IberCaja

Les Pintures Prehistòriques Del Maestrat

De sempre, el País Valencià ha estat considerat com a terra d'artistes. Ja hi estem acostumats perquè la cosa ve de lluny. De tan lluny que fa cosa d'uns 4.500 anys que uns valencians prehistòrics es van dedicar a pintar les parets de les coves que utilitzaven com a refugi i abríc.

Concretament al Maestrat, tenim un dels conjunts de pintures rupestres més importants d'Europa, que s'agrupen en tres nuclis principals: Gasulla (Cova Remigia i les Dogues), Morella la Vella (Galeria Alta de la masia, cova del Roure i balma de la Vinya) i el barranc de la Valltorta (coves del Civil, dels Cavalls, Saltadora i del mas d'En Josep).

Les restes i utensilis que s'han trobat situen aquests pobladors entre finals del paleolític i la transició al neolític.

Les pintures tenen una importància que transcendeix els aspectes purament estètics per afectar a l'estudi de l'evolució cultural del país. Per primera vegada, a través d'aquestes figuretes pintades en la roca, podem tenir una visió directa de la capacitat artística d'un nucli humà i uns documents únics i de primera mà, sobre aspectes de la seua vida.

Encara que les escenes pintades són relativament variades, és evident que podem estudiar-les com una gran unitat. A banda d'estar situades en una zona geogràfica molt concreta, tenen en comú que no hi han mai figures aïllades, sinó en grups (siguen humans o d'animals). El color és normalment castany fosc o negre. La mida de les figures és sempre petita i n'hi han que no arriben ni als 15 cm.

El tema sol ser la cacera; homes que disparen els seus arcs sobre ramats de cèrvids, senglars o bous. També són freqüents les lluites entre grups d'homes, sempre amb arcs i fletxes.

Encara que el traçat esquemàtic de les figures no ofereix molts detalls, és evident que en alguns casos mostren peces d'indumentària. Les dones, unes llargues faldilles; alguns homes porten el cap ornat amb plomalls i també braçalets als braços o als turmells.

Tots aquests elements ens permeten fer-nos una idea del tipus de vida d'aquestes tribus de castellanencs prehistòrics.

- Regalos
- Bolsos
- Piel
- Fumador

Mayor, 39 • Teléfono 22 35 45
CASTELLON

COLEGIO ILICIEO

CENTRO CONCERTADO

- * ESCUELA INFANTIL
- * PRIMARIA
- * E.G.B. (4º a 6º)
- * ESO

Teléfono 30 12 98

El Nostre Primer Llibre Imprès

Les obres o trobes dauall scrites les quals trac ten de labors dela sacratissima verge Maria foren fetes e ordenades p los trobadors del9 e en cascuna d'elles dites obres scrites i sponents a una sentència o seria òl mes prop infertal libel o cartell ordenat p lo uenerable mossé Bernat fenollar preuere e domer dela Seu òla insigne Ciutat de València de manament e ordinació del Spectable senyor frare Luis despuig Mestre de Muntca e Visfrey en tot lo Regne de València Lo qual senyor com adeuot dela uerge Maria posa en la dita Ciutat de València una loya a tots los trobadors a onze dies del mes de Feb̄ Any òla natiuitat ò nre senyor Mil . CCCC . Lxxiiii . ço es hun tros ò drap de uelluc negre apte o bastant p bun gipo qui mils lobara la uerge Maria en qual scuol lengua la qual loya per adir en aquella foncb lo dit dia posada en la casa òla còfraria de sant lordi dela dita Ciutat e lutzgada a . xxv . del mes de Mars del dit any Lo tenor o seria del dit Cartell es lo mes prop seguent .

LES OBRES O TROBES A LLAHOR DE LA VERGE MARIA, primera pàgina de l'edició de les poesies que concorregueren al certamen celebrat a València el 1474. Aquest bell incunable valencià, fins considerat molt de temps el primer llibre imprès a Espanya, és en el primer llibre imprès en català.

l'any 1474 és editat a València el primer llibre imprès que es va fer en aquest país: "TROBES EN LLAORS DE LA VERGE MARIA".

La impremta, l'invent del segle, que ja estava revolucionant el món cultural europeu, acabava d'arribar a les nostres terres i les TROBES van ser el seu primer fruit.

El caràcter singular d'aquesta edició no es va limitar a ser el "debut" de la impremta a casa nostra (que ja és molt!), sinó que en una època en que els llibres s'escriuen en llatí, les TROBES es van editar en català, essent també el primer llibre imprès en llengua romànica vulgar.

I encara presenta una altra particularitat que el singularitza: està imprès en tipus romans (com es pot apreciar al gravat adjunt) i no en tipus gòtics, que eren els habituals durant els primers anys de l'existència de la impremta. La lletra romana era estranya en aquella primera època de la tipografia i només la feien servir

petits nuclis selectes d'Itàlia i França.

D'aquesta singularíssima edició només ha arribat als nostres dies un exemplar. El conserva la Biblioteca de la Universitat de València.

Aquest vell i bell incunable valencià té seixanta pàgines i conté un recull de poesies que concorregueren a un certamen convocat pel virrei Lluís Despuig, Mestre de Montesa. El certamen es va celebrar el mateix any 1474 i entre els participants trobem noms de tanta autoritat com els dels nostres clàssics Jaume Roig i Joan Roís de Corella.

Avui, més de cinc-cents anys després, aquest llibre és tot un símbol. És l'inici d'una història llarga i difícil, però necessària per a la supervivència del nostre idioma. Diu Joan Fuster que "no hi ha idioma sense llibres". I en això estem. Des del 1474 fins als nostres dies.

ANTONIO VIDAL

ALMACEN DE CARPINTERIA

- * MADERA
- * ALUMINIO
- * HIERRO
- * P.V.C.

SERVICIO EN EL ACTO Y POR ENCARGO

PUERTAS * VENTANAS * REJAS

CAJONERAS * ARMARIOS * PERSIANAS

COCINAS

**MAMPARAS
BAÑO**

ALMACEN Y DESPACHO:

Tels. 20 44 42 - 21 45 38

Calle Trinidad, 129 - 135 - Jover, 4

CASTELLON

Arcadi Garcia i Sanz, als seus 70 anys

Enguany compleix 70 anys l'eminent historiador i jurista N'Arcadi Garcia i Sanz. És una bona ocasió per a dedicar-li un comentari de merescut homenatge i fer divulgació de la seua important obra al servei de la història i el dret propis d'aquest país.

Neix a la Vall d'Uixò (Plana Baixa), fill del també historiador Honorí Garcia, que ja va publicar al Butlletí de la societat Castellonenca de Cultura diversos estudis historico-jurídics de gran interès.

El jove Arcadi es va formar a Vic, on son pare exercia de Notari, i posteriorment marxà a Barcelona per cursar els estudis de dret. Es llicencià a València en 1948 i s'especialitzà molt aviat en dret medieval, la mateixa especialitat en que tant havia treballat son pare.

És autor de nombrosos treballs d'història econòmica, jurídica i mercantil medieval, publicats preferentment a la revista vigatana "Ausa" i al Butlletí de la Castellonenca de Cultura. De la seua producció remarquem: "Mudéjares y moriscos de Castellón" (1952), "El Censal"

(1959), "Comandas comerciales barcelonesas de la baja edad media" (1973).

La seua obra, si no més important, de major envergadura, fou la publicació completa del text català dels Furs de València: "Furs de València I" (1970) i "II" (1976), en col·laboració amb el professor Germà Colon Aquesta obra té el mèrit afegit de que no existien estudis previs de solvència fiable.

El professor Garcia Sanz és actualment degà de la Facultat de Ciències Jurídiques de la Universitat Jaume I, Premi d'Honor de les Lletres Valencianes, Gran Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, membre de la Junta Consultiva d'Acció Cultural del País Valencià, President de la Fundació Ausiàs March, i un llarg etc., etc., perquè és una persona que desplega una activitat molt considerable.

Des d'aquestes modestes pàgines, la nostra més cordial felicitació per al professor Arcadi Garcia.... i !per molts anys!

Joan Agustí

Gastronomia

3 Capítol General de l'Arròs i la Taronja

El 3er Capítol de la nostra Confraria constituïa un repte que vam enfrontar amb molt de respecte, per la gran responsabilitat que comportava, però també amb la confiança que emanava de sentir-nos recolçats per FECOGA i per varies de les seues confraries. Havíem après moltes coses en Capítols gastronòmics excel·lents (Noreña, Donostia, Altsasu, Peralada, Tafalla, Tolosa, etc), però el que més agraïm és la presència a Castelló de molts amics de confraries germanes, per a participar, col·laborar i ajudar a la bona marxa del nostre capítol.

Ja en la roda de premsa i presentació del Capítol als mitjans de comunicació, celebrada al nostre local social el 31-III-95, vam comptar amb la participació del vi-

ce-president de FECOGA, Sr. Telleria, el membre de la directiva de FECOGA Sr. Luis Suquia, i els Grans Maestres de les confraries Txistorra de Sakana (Altsasu) Sr. Gómez i Morcilla (Beasain) Sr. Barcenilla. La premsa, radio i TV de Castelló van informar degudament d'aquest acte.

El Capítol estava convocat per al 23 d'abril, però la majoria de confraries van arribar el dia 22 i van ser rebudes a l'Hotel del Golf per membres de la nostra associació. A la nit vam fer un sopar al restaurant l'"Ortega Playa", seguit de música de ball i molta marxa.

Diumenge 23 va presentar-se el dia ennuvolat i a les 10, les confraries que anaven arribant al nostre casal ho feien sota una persistent pluja. Com que diuen que "a mal temps, bona cara", ens vam posar a esmorçar molt a gust.

A l'hora de la missa, el que havia de ser un elegant seguici es va convertir en una carrera sota una pluja autènticament torrencial, fins arribar a l'església de la Sang. La missa oficiada per mossèn Pérez d'Herèdia i cantada magistralment pels Llauradors, va serenar els ànims i també semblà exercir efectes benèfics sobre la climatologia i quan vam sortir al carrer ja no plovia.

Ara sí, vam poder desfilat pel centre de Castelló fins a l'Ajuntament, on vam pujar fins al Saló d'Actes, que estava ple de gom a gom quan el Gran Mestre va declarar obert el I Capítol General de l'Arròs i la Taronja. El Cancellier de la Confraria va donar la benvinguda (en valencià, euskera i castellà) a tots els participants, que representaven a 11 confraries, i feu la presentació de l'escriptor i gastrònom en Rafael Ribes Pla, que va pronunciar el seu Pregó de l'Arròs, fent una documentada exposició sobre aquest producte i la història del seu cultiu a la nostra terra.

Després es va procedir al nomenament dels confreres d'Honor: la compositora Matilde Salvador i el científic Federico Garcia Moliner. Van seguir els confreres de Mèrit: Pedro Ovejero, Luis Suquia, Joan Agustí, Juan Mari Gómez, Evaristo Pitaluga, Pedro Barcenilla, Jaime Gascó, Miguel Vidal, Manuel Ramos, Angel Elizondo, Jesús Isern i Lluís Meseguer. A tots ells el Gran Mestre va fer lliurament d'un títol acreditatiu i els va imposar el medalló de la Confraria. Tot seguit, els nous confreres van fer la prestació de les promeses solemnes de la Confraria.

Va tancar l'acte el regidor de Cultura, Sr. Miquel Mulet, amb breus paraules de benvinguda per als visitants i de felicitació a la nostra Confraria amb motiu del seu I Capítol.

Finalitzat l'acte, vam fer la foto de tots els participants, davant de l'Ajuntament, i vam anar a buscar els vehicles per desplaçar-nos al Grau.

A les 14,30 s'iniciava el gran dinar capítolar a l'hotel del Golf, amb un menú que anunciava uns entrants a base de Llagostins al whisky, Musclos de roca, Sèpia arrebossada i Espàrrec amb marisc. Després hi havia degustació d'arrossos (negre, a banda i paella). Seguia el Rap "Costa del Azahar" i culminava amb Conill muntés del Maestrat. Els postres oferien Taronja de la Confraria, Coca d'ametlla i Sospirs de la Plana.

A l'apartat dels líquids cal esmentar l'aigua de Benassal, Vins "Dominio de Aranleón" de Bodegas Marcos, Cava Brut Nature Portabella & Coma, Conyac Martell Cordon Bleu, Whisky 100 Pipers i Cafè. Rematava un magnífic caliquenyo, que va fer les delícies dels fumadors.

Cal dir que, per por de fer curt, vam fer llarg. Allí hi havia massa menjar i com, a més, van fallar algunes confraries a última hora, el cuiner va servir racions generoses i els qui vam poder arribar al conill, ja no podíem més.

Finalitzat el pantagruelic àpat, la música de ball va animar la festa. Vam ballar, vam cantar i vam anar acomiadant a les confraries que marxaven, apareulant trobades en futurs capítols i viatges.

A les 8 del vespre, la tranquil·litat era total. El I Capítol General de l'Arròs i la Taronja ja era història, i

malgrat els inevitables errors i mancances, el balanç global era prou positiu com per a poder sentir-nos ben satisfets: hem demostrat que ho podíem fer, superant les dificultats i la inexperiència. Tenim molt clar que la pròxima vegada serà tot més fàcil i actuarem amb molta major seguretat.

El compte enrera del II Capítol, s'ha iniciat.

Enrique Pardo

Decàleg de Promeses Solemnes

- Prometeu defensar en tot moment l'arròs com a producte emblemàtic de la nostra Confraria i aliment d'importància constitucional per a tota la humanitat?
- Prometeu menjar la paella amb cullera de fusta, sempre que siga possible, i sense perjudici d'altres il·lustres instruments que ha ideat l'home per al consum de tan exquisit menjar?
- Prometeu beure únicament vins i caves de primera qualitat, per a solaç del nostre paladar i enveja dels que es conformen amb altres beuratges de menor consideració?
- Prometeu beure el vi blanc amb les sopes i el peix, el vi negre amb les carns, i el cava amb tot el que es pose per davant?
- Prometeu servir el vi en gots grans i omplir-los només fins al mig, tantes vegades com calgue i el cos siga capaç d'aguantar?
- Prometeu proclamar a tots els que vulguen escoltar-ho (i també als que no ho vulguen) les excel·lències de la taronja com a reina de les fruites, font inesgotable de salut i orgull legítim de la terra castellanenca?
- Prometeu com a confreres que sou, observar en tot moment un comportament digne de la nostra Confraria i promoure el respecte i germanor entre tots els amants de la bona taula?
- Prometeu que en qualsevol celebració gastronòmica exhibireu el medalló de la Confraria que us fa ambaixadors plenipotenciaris de l'arròs i la taronja "urbi et orbe".?
- Prometeu recomanar i aconsellar als nostres amics, coneguts i saludats la magnificència de la nostra Confraria, i cantar les glòries de la Host del Castell Vell, fins que (farts ja de sentir-vos) acaben decidint acceptar aquest Decàleg i unir-se a la nostra host?
- Prometeu consumir aigua tan sols en ocasions molt determinades i, en tot cas, exclusivament per a usos higiènics?

Si així ho feu, que Déu us ho premie, i si no, us ho demane.

RECTIFICADOS
Y RECAMBIOS

 LA PLANA, S. L.

Telfs. (964) 21 78 88 - 21 53 80 Fax (964) 21 53 80

Jacinto Benavente,15 - 12006 Castellón

Especialidades: BOSCH - CAV - INYECTORES DE GASOLINA - VENTILADORES

**reparación de turbos para motores sobrealimentados
servicio técnico inyección diesel-sección especializada
en venta y reparación de turbo-compresores**

Ctra. Zaragoza, 46-48, bajos
Tlf.87 06 69
44600 **ALCAÑIZ** (Teruel)

Ctra. Nacional, 340 Km. 68,4
Polígono La Magdalena
Tlf. 20 85 33
12004 **Castellón**

Tafalla:

IV CAPITOL DEL CUTO DIVINO

Cns havien advertit que el Capítol del Cuto Divino reunia mèrits gastronòmics que justificaven la "divinitat" del qualificatiu, i vam voler comprovar-ho "in situ".

Era dissabte 11 de febrer quan arribavem a Tafalla i, previa escala tècnica a l'hotel, vam anar a visitar el centre de la vila, que té racons bonics i plens de caràcter. Després de recórrer alguns bars, on vam fer els honors als vins navarresos, vam sopar (francament bé), acompanyats per l'amic donostiarra Luis Suquia, que també havia acudit a la convocatòria del Cuto. L'efecte combinat de les copes, el bon sopar i el cansament del viatge, ens va conduir directament als confortables llits de l'hotel.

Diumenge, a les 10, es va fer la recepció de les confraries a l'ajuntament, amb un esmorçaret tonificant, i d'allí va partir el seguici cap a l'església de Santa Maria, on es va oficiar la solemne missa.

Després de fer la "foto multitudinària", es van traslladar tots els confreres a la Casa de Cultura, on es va celebrar el IV Capítol del Cuto Divino, amb els parlaments protocolaris, la investidura dels nous confreres d'honor i de mèrit, i el jurament ritual. En acabar el Capítol, es procedeix a l'acte tradicional de la rifa del

Cuto Divino a la plaça del l'Ajuntament (acte benèfic en favor de l'Hospital).

A les 14,30, al restaurant Tubal, es va servir el gran dinar capitolar. !Quin dinar, Mare de Déu!

El menú anunciava: "Presentes de Cuto Divino, Crepes de borraja, Espàrragos de Navarra con setas, Milhojas de patata con foie, Piquillos de Lodosa con chipirones, bacalao al ajoarriero con langosta o Lubina al horno, Pato de ultrapuertos al armagnac o Gorrin asado con escarola, Mousse de queso fresco, vinos de bodegas Principe de Viana, Cava brut nature, café y licores".

Però allò autènticament important va ser la qualitat i el servei a punt dels plats, que van estar a un nivell excel·lent, de tal manera que per consens unànim de tots els castellonenens assistents el vam declarar "millor dinar de l'any" (jo diria que d'uns quants anys).

Finalitzat el gloriós apat, conscients del llarg viatge que ens esperava, vam haver de renunciar a l'animada festa que començava i vam fer cap a l'autobús. Després de 6 h. de viatge plàcid (anavem tots "torrats") arribavem a casa sense novetat.

V. Gómez

**AUTO COMERCIO
SALDUBA, S.L.**

Monasterio San Martín de Cillas, 17

Tlf. 976/42 91 91 Fax: 976/49 22 62

50013 ZARAGOZA

**RECAMBIOS DE AUTOMOCION
ESPECIALIDAD EN REPUESTO
DE CAMION Y PLATAFORMA**

Bendix

**KNORR
BREMSE**

EUROCOM **E**

IADA

MONROE

Tolosa:

VI CAPITOL DE L'“ALUBIA”

La Confraria de L'Alubia havia previst per als seus convidats més matiners (que arribaren dissabte) una “espicha” en una sidreria i, efectivament, allí vam començar la “marxa” amb el consum de quantitats considerables de bona sidra, guarnida amb formatge, permil, carn torrada, nous, tonyina, etc., etc. Després vam anar a fer una xerradeta amb els organitzadors del Capítol, entre tasses de cafè i copes de bon patxaran.

Diumenge a les 10, a la Casa de Cultura, recepció de les confraries amb el petit esmorçar de costum. A les 10,45 es va fer el seguici amb tots els confreres en uniforme de gala i vam anar pel centre de Tolosa cap a l'església de Santa Maria, on es va fer la missa solemne.

Des de l'església, novament en comitiva, vam anar cap a l'Ajuntament on va tenir lloc l'acte protocolari del Capítol. Els nous confreres d'honor i de mèrit van jurar fidelitat als fesols de Tolosa i es va fer també la presentació d'un llibre dedicat a tan il·lustre producte d'aquella terra. Com que entre el final del Capítol i l'inici del dinar hi havia més d'una hora de marge, els confreres amfitrions havien programat visites per grups a diversos bars de la localitat, amb degustació de bons

vins i “tapes”, a tot el qual vam fer els honors corresponents. I a les 14 h. vam fer cap al poliesportiu, on estava tot a punt per al gran dinar capitolar.

El menú oferia: *“Foie de pato martiko a la Bellavista, Alubias de Tolosa con todos los Sacramentos y guidillas de Ibarra Txumitxa, Chuleta de buey a la parrilla con cogollos de Tudela, Queso de Idiazabal, Tarta irlandesa Gorrotxategi, cafè, licors i puro”*. Vins Julián Chivite, aigua d'Insalus i cava Peres Balta.

Finalitzat l'àpat, els confreres de Tolosa van organitzar una festa en la que el bon humor i la “marxa” a tope, de la mà d'un “showman” del calibre de Gaizka Macho, van ser els principals ingredients. Fins i tot en el moment d'acomiar als confreres de Castelló quan marxavem, es va interpretar “Paquito el Chocolatero”, amb la corresponent formació de les “filas” de costum.

Un final de festa francament bo que, com ja és tradicional, vam haver de tallar en sec per culpa del llarg viatge de retorn.

E. Pardo

**Todo IVECO PEGASO
a su disposición
en el
CONCESIONARIO
exclusivo
AUTOMOCIÓN
LA PISTA S.A.
en Castellón**

Ctra. Valencia - Barcelona, Km. 61,7

Tlf.: 964/ 53 66 88 - Fax 964/ 53 64 26 - 12550 Almazora

IVECO
EL GRAN SALTO

Alacant

XII ANYADA DEL CAU DEL VI

El passat mes de març vam assistir al capítol dels nostres amics del Cau del Vi, d'Alacant. Les confraries assistents ens vam concentrar a la plaça de l'Ajuntament on ens va rebre el President del Cau, Sr. Pitaluga (del que faré després comentari apart) i acompanyats de dolçaina i tabalet vam entrar al Saló de Plens on ens va rebre el representant municipal i va celebrar-se el Capítol.

Després dels parlaments d'introducció, el Secretari d'Estat del Ministeri de Justícia, Sr. Moltó, va fer el Pregó dels vins d'Alacant, l'origen dels quals va remuntar als fenicis, grans navegants i comerciants.

Després es va fer el lliurament de diplomes i medallons als confreres d'honor i de mèrit, entre els quals va ser investit el nostre confrare Manuel Gómez Nebot. És just remarcar que vam ser objecte de tota classe d'atencions en aquest Capítol, primerament per ser el nostre debut en terres alacantines, però també el fet d'haver constituït la Confraria de l'Arròs i la Taronja a la terra germana de Castelló va ser molt valorat per tots els presents.

Finalitzat l'acte protocolari, vam anar en comitiva fins el Gran Hotel d'Alacant on es va servir un sopar amb més de 300 comensals. Vam seure a taula amb confreres del Cau del Vi propietaris de cellers alacantins i, mentre se consumien plats exquisits, vam anar

tastant els vins de Monover, El Pinós, La Romana, Alfaç del Pi, Sax, Castalla, Teulada....

Allò va ser un festival bàquic i puc donar fe que a Alacant hi han vins perfectament homologables als grans Rioja o ribera del Duero. Evidentment cal lluitar per la seua promoció i introducció als restaurants.

I vull fer esment especial del Sr. Evaristo Pitaluga, President (avui ja ex-president per motius de salut) del Cau del Vi.

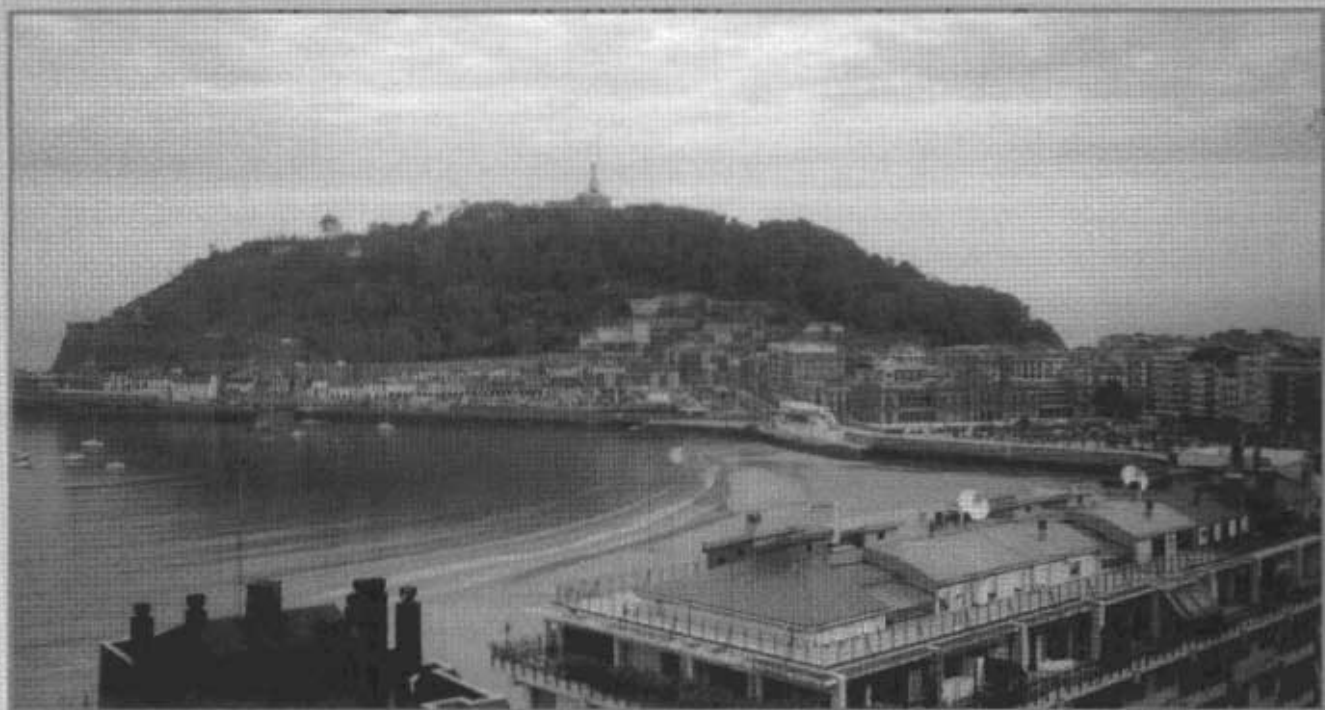
No solament ens va dedicar totes les atencions que va poder, sino que un mes més tard, amb ocasió del nostre Capítol de l'Arròs i la Taronja no va poder trobar acompanyants per al viatge i en un magnífic acte de germanor i saber estar, es va presentar a la nostra ciutat per a que el Cau del Vi no estigués absent del nostre Capítol. Coneixedors del seu estat de salut, que recomanava el màxim repòs, compta des d'aquell moment, no solament amb el medalló de confrare de Mèrit de l'Arròs i la Taronja, sino amb l'agraïment, l'afecte i l'amistat de tots els membres de la nostra Confraria.

Josep Lluís Alè Revest

Donostia:

III CAPITOL DE L'“ANCHOA DEL CANTABRICO”

Ja coneixiem el capítol de l'“Anchoa” per haver participat l'any passat, però enguany hi havia l'alicient afegit de que la nostra confraria era investida Confrare de Mèrit i, a més, visitar Donostia i els amics que allí tenim ja és més que suficient alicient com per a posar-se en camí.

Vam arribar el dissabte 2 de maig al migdia i, després de descansar i ordenar l'equipatge a l'hotel Orly, vam anar a recórrer la ciutat que alguns de nosaltres no coneixiem. Al vespre ens vam reunir amb els amics amfitrions i vam anar a sopar a una sidreria i després a fer unes copes.

I el diumenge, dia gran de la Bokartaren Anaiarte. La recepció i l'esmorçaret de benvinguda es van fer als salons del mateix hotel Orly i d'allí va partir la comitiva de totes les confraries, acompanyats per la Banda de Txistularis, pel passeig de La Concha, cap a la basílica de Santa Maria, en la part antiga de la ciutat, on es va oficialar la santa missa.

Després, a l'incomparable marc del Saló de Plens de l'Ajuntament donostiarra es va fer l'acte protocolari

del III “*Capítulo de la Anchoa*”. El nostre Gran Maestre (en representació de la nostra confraria) va ser investit Confrare de Mèrit i el cerimonial del jurament va ser d'una gran solemnitat. Al final, per gentilesa de la corporació municipal, ens van servir un aperitiu.

I retornant per La Concha, vam anar fins al Palau de Miramar, on ens van oferir un coctel de benvinguda i després el gran dinar capítolar, amb l'anxova com a protagonista d'un menú que oferia:

“Delicias de Anchoa Txepetxa (5 varietats), Sorbete Danés, Solomillo al vino de Rioja, Queso de Idiazabal, Tarta de hojaldre con helado de Vainilla, Cava, Cafè, Trufas, Vinos y Licores”.

Com podem veure, un gran dinar, i va estar magníficament presentat.

Al final, una animada sobre-taula amb els amics d'altres confraries, la rifa de regals i la música de ball, van amenitzar agradablement la festa fins a l'hora de marxar.

Guimarães

II GRANDE CAPITULO DA CONFRARIA DA PANELA AO LUME

Sembla que Guimarães és el bressol nacional de Portugal i és un encert de Panela ao Lume haver triat aquest lloc per fer el seu Capítol, ja que és una contrada del Baixo Minho de gran bellesa natural, on el verd s'escampa sobre muntanyes i valls i l'aigua (sang de la terra) brolla generosament. És una zona densament poblada i amb una potent indústria tèxtil. També ací es produeix el famós vi verd.

Vam arribar a l'hotel Guimarães i després d'un reparador descans vam anar a sopar a la Posada de Santa Marinha. Vam degustar productes de Noreña, Burgos i plats típics portuguesos d'una excel·lència ja coneguda. En acabar va haver una festa amb balls típics de la comarca.

Al matí següent vam visitar una granja integrada, conjunció harmònica de tecnologia avançada i respecte al medi ambient. De retorn a l'hotel i revestits ja amb les gales de cada confraria, vam fer cap a la plaça de Nossa Senhora da Oliveira, conjunt monumental bellíssim on es troba l'Ajuntament, a la porta del qual esperava l'alcalde. Vam passar al Saló Noble del Consistori, on ens van donar la benvinguda i després vam passar a l'antic claustre, convertit en extraordinari

menjador, on 15 restauradors de la comarca de Guimarães havien parat el més monumental "bufet" que pugueu imaginar, al qual vam fer els honors corresponents.

Recuperats, després d'un merescut descans, vam assistir a la celebració Eucarística oficiada pel bisbe de Guimarães i, posteriorment, en marxa cívica anarem al Paço dels Ducs de Bragança, esplèndida construcció del segle XV que constitueix un exemple arquitectònic únic en la península Ibèrica, de casa senyorial fortificada de vastes dimensions. I ací és on es va celebrar l'acte protocolari del Grande Capítol, amb la investidura del nostre Gran Mestre Josep Lluís Alè com a confrare d'honor de Panela ao Lume.

Finalitzat el cerimonial capitolar, al mateix Paço es va servir un suculent sopar, amb el qual es posava fi als actes oficials del Capítol.

En el viatge de tornada vam visitar Porto, Lisboa, Càceres, Trujillo,

Mèrida i Almagro. Així, a més d'anar al Capítol, vam fer unes petites vacances.

Joan Agustí i Vicent

N u e v o NISSAN ALMERA

Nunca un coche había sido tan *odiado*.

Ni tan *amado*, ni tan *despreciado*, ni tan *admirado*, ni tan *deseado*...

Y es que cuando crees que está todo descubierto, no es fácil aceptar que se ha creado algo mejor.

El Nuevo Nissan
Almera es
capaz de hacer
aflorar tus
instintos más
primarios.

Ven a descubrirlos.

Si pruebas el *Almera*,
entenderás por qué algunos **NO** querían
que lo *vieras*.

100 CV • 16 VALVULAS • INYECCION MULTIPUNTO • MOTORES GASOLINA 1.4 Y 1.6 O DIESEL 2.0 • DIRECCION ASISTIDA DE SERIE • SUSPENSION MULTI-LINK BEAM (MLB) • AIRBAG DE SERIE • VERSIONES 3 O 5 PUERTAS • ELEVACION ELECTRICAS DE SERIE • CIERRE CENTRALIZADO DE SERIE • 3 AÑOS DE GARANTIA O 100.000 KM. • Y TODO A UN PRECIO EXCEPCIONAL.

AHORA
Nissan

Satra

Peralada:

XIV CAPITOL DE LA BOTA DE SANT FERRIOL D'EMPORDÀ

Recordant el magnífic Capítol de la Bóta de Sant Ferriol de l'any passat, enguany vam ser 18 els castellanencs que a les 19,30 del vespre del passat 2 de desembre, arribàvem a les portes del castell de Peralada per a participar al XIV Capítol de la Venerable Confraria empordanesa.

Amb el cerimonial de costum, el seguici de les confraries participants, amb la Bóta de Sant Ferriol duta pels seus confreres, va sortir del claustre i sota una finíssima pluja va anar cap a l'església del Carme, del castell.

Una volta acomodat tothom, el Mestre va declarar obert el Capítol i va donar la paraula a l'actor Sergi Mateu, que va pronunciar el Pregó capitolar, fent un poètic cant a les excel·lències dels vins de l'Empordà, la tradició dels quals es remunta als grecs i romans que van poblar Empúries i Rodes.

Tot seguit es van investir els nous confreres de número, de Mèrit (entre ells Amalia, Manolo i Jaime, de la nostra confraria) i d'Honor.

Enguany han estat nomenats Confreres d'Honor el mateix actor Sergi Mateu, el professor Juan José de

Castro i el Sr. Miquel Roca i Junyent. Després del jurament solemne, les paraules del Gran Mestre van tancar l'acte protocolari d'aquest XIV Capítol.

La copa de benvinguda al celler del castell, va precedir al sopar capitolar, que oferia un suculent menú amb els plats i vins novells empordanesos, sota la direcció del xef Conrat Nonell.

Després de la monumental coca de Sant Ferriol, hi hagué el fi de festa amb música de ball i molta marxa, com ja es tradicional.

El diumenge, la confraria amfitriona ens va oferir una degustació de plats típics de l'Empordà, autènticament insigne. L'embotit de Garrigàs, les anxoves de l'Escala, la sípia de Roses, les botifarres dolces, l'estofat de bou amb bolets, l'anec d'Alfer, els formatges, els dolços, els vins novells, la magnífica garnatxa; va ser un autèntic festival gastronòmic, al que vam fer els merescuts honors.

A remarcar l'ambient de cordialitat i germanor, que auguren un futur de relacions fruitoses entre ambdues confraries.

Albert Sanchez-Pantoja

Ballesmar

**CERAMICA DE SIEMPRE
SINCE 1949**

Avda. Mediterráneo, 49 . Apartado 61 . 12200 ONDA (Castellón) Spain
Telf. (964) 77 00 32 . Fax (964) 60 34 90

Altres Celebracions Gastronòmiques

Independentment dels grans Capítols gastronòmics, hem participat també en altres celebracions gastronòmiques que enumerarem breument.

EN JULIOL vam assistir a unes Jornades de la Cuina de l'Alt Palància, a Altura. Al restaurant Thalassa vam poder degustar un menú elaborat totalment amb productes de la comarca de l'Alt Palància, d'una consistència molt considerable.

EN AGOST, al castell de Peralada i amb ocasió d'assistir al Festival de Música, vam degustar un sopar autènticament gloriós, a base de plats propis de la gastronomia empordanesa.

EN NOVEMBRE vam participar a les II Jornades Gastronòmiques del Grau de Castelló i constatem que algunes de les suggerències que vam fer l'any passat en aquestes mateixes pàgines s'han dut a la pràctica.

El nivell gastronòmic ha estat més entonat que en l'edició anterior: una més acurada organització, l'evi-

dent millora de condicions per cuinar "in situ", l'atenció a la promoció dels nostres productes (amb la possibilitat d'adquirir-los en la mateixa instal·lació), van suposar un clar progrés i consolidació d'aquestes Jornades, que cal continuar potenciant en el futur.

I EN DESEMBRE va ser a Pamplona, concretament a l'"ASADOR IÑAXIO" on vam poder degustar uns plats típics de la gastronomia navarresa que van configurar un menú vertaderament insigne, regat amb magnífics vins dels cellers "PRINCIPE DE VIANA".

El Sr. Iñaxio, a qui considerem ja un bon amic de la nostra Confraria, ens va colmar d'atencions, inclou als seus menús plats elaborats amb els productes que nosaltres promocionem (ànec a la taronja, orada a la taronja, sorbet de taronja, arròs amb mel, arròs amb llet, etc.). Vist això, l'hem convidat a venir a Castelló el proper 17 de maig, a la presentació del nostre II Capítol als mitjans de comunicació i en el sopar que seguirà a aquesta presentació tindrem ocasió d'apreciar les seues arts culinàries.

J. V. Francisco i J. L. Alè

La Host

Goigs de Sant Roro

*Sant Roro un dia va alçar-se
i a son pare li furtà
la camisa de casar-se
i a la taverna marxà.*

*Que tingue bon dia
Senyor Serafi,
prenga la camisa,
pose un got de vi.*

*Visca Sant Roro gloriós,
Visca Sant Roro gloriós.*

*Sant Roro i els seus amics
anaren de borrasqueta,
a menjar caragolets
i pernil amb tomaqueta.*

*I també posaren
algun coentet
per a que vinguera
millor el traguèt.*

*Visca Sant Roro gloriós,
Visca Sant Roro gloriós.*

*Un carro d'un vinater
va estacar-se en un camí,
i entre Sant Roro i un altre
es remataren el vi.*

*Gràcies els donava
el bon carreter
per que li tragueren
el carro lleuger.*

*Visca Sant Roro gloriós,
Visca Sant Roro gloriós.*

*Un dia el bo de Sant Roro
va trobar-se una beata,
i per resar el rosari
ompliren la carabassa.*

*I quan arribaren
al misteri quart
a la cantimplora
li ficaren mà.*

*Visca Sant Roro gloriós,
Visca Sant Roro gloriós.*

*Quan Sant Roro es va morir
tots els devots acudiren,
i per portar-li el tau
uns amb els altres renyiren.*

*Cuiros per corones
li varen posar,
i en compte de llistes
els barrals penjats.*

*Visca Sant Roro gloriós,
Visca Sant Roro gloriós.*

*Adeu Sant Roro gloriós
que no heu deixat res a deure.
Doneu salut als borratxos
i moltes ganes de beure.*

*I quan estiguen
en glòria de Deu,
amb gran alegria
la bóta empineu.*

*Visca Sant Roro gloriós,
Visca Sant Roro gloriós.*

Activitats de l'Any 1995

Al nostre comentari d'activitats de l'any passat pronosticavem un magnífic 1995 i ara, amb el balanç tancat, podem assegurar que s'ha superat el que havíem fet el 94 (que va ser un bon any) i que hem acabat l'exercici més complet de la història de la Host.

Però anem a pams. En l'aspecte cultural i recreatiu cal referir-nos en primer lloc al llibret 1995 que, un any més, va superar edicions anteriors i va començar a incorporar col·laboracions de fora de l'associació.

Un altre any el campionat de guinyot inter-colles va anar a parar a la vitrina de la Host (que comença a estar plena). També vam tornar a guanyar el Reina Violant de futbol. L'equip de futbol-sala, encara que no va guanyar cap trofeu, va quedar molt ben classificat i això permet que jugue la lliga 1996 en la 1ª divisió de colles.

En Juny vam fer una bonica excursió a Port Aventura, de la que parlarem amb més detall a la pàgina 51. També els assistents al Capítol gastronòmic de Guimarães van poder fer una interessant visita per diversos conjunts monumentals a Porto, Lisboa, Trujillo, Càceres i Almagro.

La festa ens ha deparat també un any excel·lent, amb una setmana magdalenera molt entonada. Vam treure al Pregó la nova carrossa de l'associació. La Romeria, els cadafals, els bous, les paelles (enguay de Marzá) i el Mesó del Vi, van comptar amb la presència de la Host.

Vam dinar tots els dies al nou casal (homes i dones). També les bones condicions del nou casal van permetre recuperar la tradició del Ball de Màscara. El Dia de l'Alcaid va ser tan multitudinari que obligarà enguany a prendre mesures per poder mantenir l'acte sota un mínim de control.

Vam fer també l'ofrena floral a la nostra Patrona i vam rematar la setmana amb la traca -al carrer- i una magnífica xocolatada, al casal.

Com que ja diu el nostre Pregó que "anar de marxa amb la Host no és tan sols anar de festa", vam participar també als treballs del III Congrés magdalener, organitzat per la Federació de Colles, al que vam presentar una comunicació sobre l'estructura i financiació de les entitats festeres.

L'apartat gastronòmic també ha estat molt brillant, amb participació en Capítols a Tafalla, Tolosa, Alacant, Donostia, Guimarães i Peralada.

Però el major esdeveniment ha estat l'organització del I Capítol de l'Arròs i la Taronja. De tot això ja s'ha parlat a les pàgines gastronòmiques d'aquest llibre.

Els sopars dels dimecres al casal, han vist consolidar-se la nova fórmula de que cada setmana es responsabilitze un soci de l'organització del sopar. També s'ha instituit un sistema de puntuació que permetria proclamar "Mestre Cuiner de l'any".

Deien igualment l'any passat que el més important repte de 1995 seria l'ampliació i renovació de l'equip social, i això també s'ha superat: sis nous socis formen ja part de la Host i és segur que 1996 contemplarà alguna nova incorporació.

L'acte solemne de tancament d'exercici 1995 i obertura del nou 1996 va ser un any més la Gala dels

Alcalds (vegeu pàg.45), amb l'emotiu homenatge de comiat a Baltasar Macià (nou soci ja de la Host) i la benvinguda al nou Alcalde, Ricardo Vicente, amic de la Host des dels primers temps de l'associació i a qui augurem un any ben ple de satisfaccions per a tots.

I a sobre de tot el que portem dit, faltava afegir que els números ens quadren. Hem incrementat el patrimoni social, hem tancat l'exercici amb un superavit de més de quatre-centes mil pessetes i hem aprovat per a 1996 un presupost de tres milions i quart.

I l'any que vé, més.

J. J. Breva

DECORACIONES

JOSE VICENTE FRANCISCO BALAGUER

LENCERIA DE HOGAR
AJUARES SELECTOS

C/. O'Donnell, 5 - Tel. 20 99 12 - CASTELLON

La Nostra Patrona

Salve Verge del Lledó, Patrona de la Host i de Castelló.

Una vegada més, volem que estiguen present al nostre llibret, que és més o menys el resum del que hem fet en un any.

Vos sou sabedora de la nostra devoció i de les nostres inquietuds, Com a fills de Castelló us tenim com la nostra MARETA i SENYORA.

Us demanem de tot cor que ens empareu sota la vostra protecció i ens deslliureu de tot mal.

*Salve Verge del Lledó
Patrona de la Host i de Castelló
per a nosaltres sou el rimó
d'aquesta gran associació.*

*La Confraria "Arròs i Taronja"
està en la vostra junta
per al servei i lloança
de la vostra magnificència*

*La Host, l'Arròs i la Taronja
és la gastronomia de la Plana,
tros de terra sota l'aura
que empara la vostra capa.*

José Vicente Francisco

La Gala dels Alcaïds

Cl dia 13 de gener d'enguany vam retre homenatge a l'Alcaïd 1996, En RICARDO VICENTE i CALVO. És el nové Alcaïd designat per la Host del Castell Vell.

Les propostes i anomenaments d'Alcaïds tenen la seua història, que algun dia la contarem. Avui volem fer esment de la Gala en el seu honor. És tot un procés en el que cal cuidar molt els detalls: des d'encomanar el saló del Casino, passant per la decoració i ordenació de la taula, l'elecció del menú, la barra, l'orquestra... és tota una feina, però resulta recompensada sobradament.

El dia assenyalat va acostant-se poc a poc. Es un dia molt especial, ple d'emoció i protocol a parts proporcionals. El hall del Casino és el punt de trobada de tots els membres de la Host, antics Alcaïds, amics convidats, tots fent la xerradeta. Es un plaer veure a les dones tan boniques i tan elegants i, a més a més, algun que altre soci poc amic de la corbata que, en aquesta ocasió, està "com cal".

A l'hora marcada, passem tots a l'escalinata per fer la foto de rigor per a la posteritat. Seguidament, a l'avant-sala del saló "Pompeia", les dones són obsequiades amb una ofrena floral. Arriba el moment d'en-

tonar el cos amb uns canapés i una copeta.

El sopar, com no, és de gala i el menú com cal per a tal ocasió.

Després de ben menjats i millor regats, és el moment solemne de la nit. El Cancellier pren la paraula i esbossa un breu resum de les activitats de la Host durant l'últim any (enguany completíssim) i seguidament llegix l'acta d'anomenament.

El Gran Mestre proclama i dóna la benvinguda oficial al nou Alcaïd, enumerant les virtuts per les que ha estat elegit.

L'Alcaïd rep el títol de Sereníssim Senyor en un artístic pergami i té unes paraules per a tots els presents (no sempre es diu el que es vol, perquè l'emoció fa perdre la memòria i el cor li pot al cap).

Es diu també adeu (és una manera de dir) a l'anterior Alcaïd, que també té paraules emocionades per als assistents, i tots units amb el crit ritual de "VISCA L'ALCAID" es posa fi al protocol amb la sana intenció de passar, primerament una nit de molta marxa, i després, un any meravellós d'amistat i germanor. ¡VISCA L'ALCAID!

José Vicente Francisco

ALCAID 1988
En Francesc Solsona i Garbí

Els Alcaldes del Castell Vell

ALCAID 1994
En Jaume Alcón i Simón

ALCAID 1989
En Vicent Gómez i Nebot

ALCAID 1992
En Josep Pascual i Torres

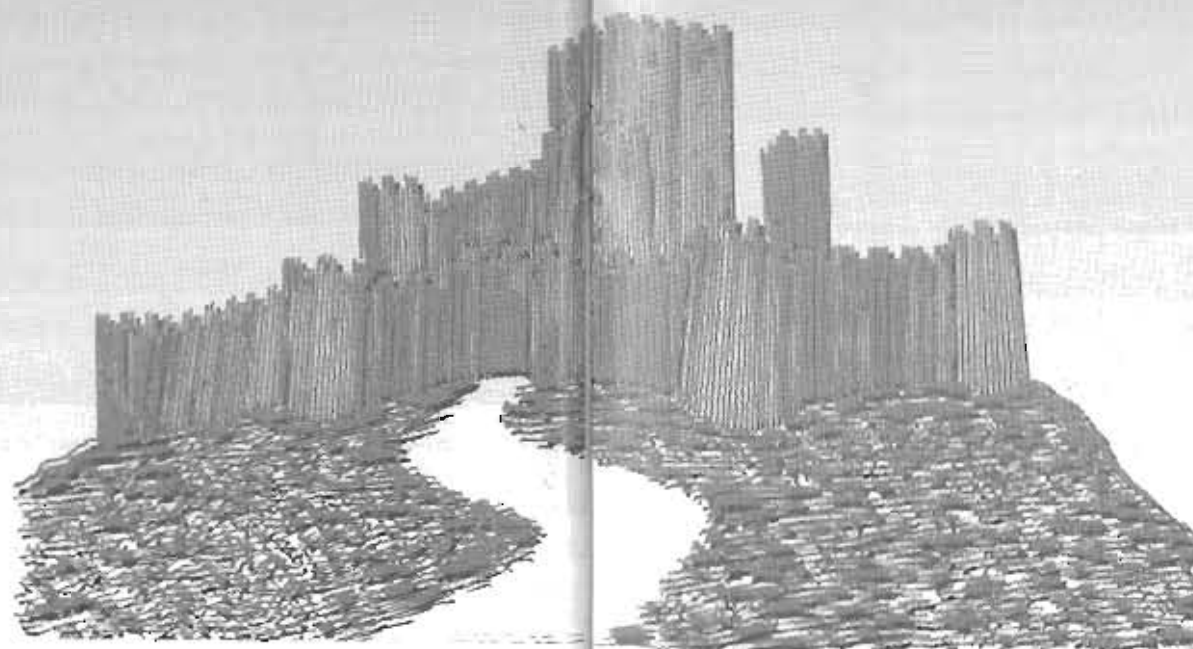
ALCAID 1993
En Porfirio Laguna i Asensi

ALCAID 1995
En Baltasar Macià i Oliver

ALCAID 1990
N'Enric Ferrero i Maria

ALCAID 1996
En Ricardo Vicent i Calvo

Associacions Festeres Amigues

"La Germandat dels Cavallers de la Conquesta"

Per Robert Pérez d'Heredia Valle

La veterana "Germandat dels Cavallers de la Conquesta" de Castelló és, sens dubte, una Associació "festerà", per tal com, fins l'article 69 dels vigents Estatuts de la Fundació Municipal de Festes, li reconeix expressament el caràcter de "Ens vinculat a les Festes, donada la seua trajectòria històrica, potencialitat, finalitats i lligança a les Festes de la Ciutat".

I és, com no, "amiga" de LA HOST. Encara més, m'atreveiria a formular l'opinió de que, a LA HOST, hem de considerar-la un brotó, ara mateix branca assaonada, de l'esponerós tronc de la Germandat. No debades hi va naixer al caliu d'aquell Capítol Permanent presidit pel Prohom Josep Lluís Alé que, el 24 d'Abril de 1983, esgotat el seu reglamentari mandat al front dels Cavallers, es va tirar-hi de cap a perpetuar la precedent confraternitat viscuda, comptant amb l'entusiasme, la imaginació i el talent organitzatiu del Secretari cessant, l'inclit Albert Sánchez-Pantoja, d'altra banda, així i tot, titular del càrrec de Rei d'Armes, de vigència illimitada, com es notori, dins l'estructura orgànica de la Germandat. El resultat de tan audaç capbussada seria, doncs, LA HOST DEL CASTELL VELL.

Com associació de barons, nats o amb arrelament a Castelló i ara oberta a tothom, sense discriminació, la Germandat naisqué en Gener de 1951, fruit del desig i els afanys de contribuir a la brillantor de les Festes de la Magdalena, assumint, de bell antuvi, l'encarnació dels personatges de "la conquesta de nostres terres",

companys de Jaume I, en la Primera Part (Històrica) de la Cavalcada del PREGÓ. Els Estatus pels que es regeix fixen com a finalitats essencials: "la defensa i conservació de les tradicions pairals de Castelló, primordialment "les que s'originen en la fundació de la Ciutat", col.laborant amb el Municipi en els actes que, cada any, recorden el trasllat del vell Castelló al pla que ara ocupa, per reial concessió de Jaume I; la veneració als Co-Patrons Santa Maria del Lledó, Sant Jaume i Sant Cristòfol; l'observació dels principis de l'honor cavalleresc medieval, compatibles amb la societat actual; el foment, estudi i investigació dels fets històrics que van conduir a la fundació de Castelló de la Plana; la recuperació de les tradicions de l'antic "Gremi dels Fadrins"; aprofundir en el coneixement dels herois que col.laboraren amb Jaume I i són assignats a cada soci, i vertebrar un examplat i actiu col·lectiu de Cavallers joves que, en el futur, assegure la promoció dels valors i principis que es tenen com a objectius socials.

Es governa la Germandat per la decisió del Capítol General o Assemblea; la gestió executiva del Capítol Permanent o Cabildo, presidits pel Prohom a qui correspon representar la figura de Jaume I al PREGÓ; l'admonició i l'arbitri, quan calga, del Consell d'Honor, i el suport dels "Òrgans Complementaris", es a dir: el Prior, l'Ermità, el Cronista, el Rei d'Armes i l'anyal Representació Femenina formada per la Dama dels Cavallers, reconeguda oficialment amb el rang de "Dama de la Ciutat" dins la Cort de la Reina de les

Festes de la Magdalena, gaudint del privilegi de representar a la benlloguda esposa del Monarca Fundador, la Reina NA VIOLANT D'HONGRIA, així al PREGÓ com als demes actes dels Cavallers, i, a mes a mes, pel seu seguici propi que integren les Sis "Dones de Companya", personificant a uns altres tants personatges històrics femenins que van pertanyer a la Cambra, la Cort o el Servei de la Sobirana.

La Germandat te, avuí en dia, vora els 800 afiliats que aporten 5.000 pessetes de cuota anual; te el "Cau Social" als baixos del carrer Sant Blai, nº 26; està representada en la Junta de Festes; manté cordials relacions amb tot el "Món de la Festa", prestant-los la seua contribució d'acord amb les possibilitats, així com amb tota mena d'Entitats, Organismes, Institucions i Municipis, en quantes activitats perseguisquen objectius afins, tant dins com fora de la Comunitat Valenciana. Els viatges al Mileni de Mompeller, a l'Expo'92 de Sevilla, als Jocs Medievals Internacionals de Visegrad o al 50 Sexeni de Morella i altres localitats, etc., ho palesen.

Les activitats habituals, a les que cada any dona cap la Germandat, comprenen dos cicles perfectament diferenciats: El de "La Setmana de Festes de la Magdalena": amb Homenatges populars als Reis Jaume I i Violant d'Hongria, davant els respectius Monuments; desfilada de la Secció Cristiana de la Part Històrica del PREGÓ i Cavalcada Infantil; Homenatge a Col.laboradors Distingits; Gala en Honor de la Representació Femenina, al Casino Antic, i Concurs Popular de Paelles a Sant Jaume de Fadrell . I el de "La Setmana del Cavaller del mes d'Octubre" amb Homenatge a "Tomba Tossals"; Festa Major de Sant Francesc de la Font; Vespres i Benedicció dels camps; Jornades Culturals i Conferències; Vetlla d'Armes, a les Ermites de Sant Francesc i La Magdalena, i Sopar de Gala de comiat i benvinguda a les representants femenines, amb intervenció d'un Poeta. De l'un a l'altre, al Teatre Principal, solemnia Acte de Proclamació de NA VIOLANT, amb primera part artística i intervenció de

Mantenidor, seguit de Ball de Gala, abans les Festes; Visita als sepulcres reials de Violant i Jaume I, a Vallbona de les Monges i Poblet, en Primavera; Acampada juvenil al Castell Vell i Torneig de Futbol, a l'Estiu; Presentació oficial de la nova Violant, el 8 de Setembre (data de la Llicència del Trasllat), i Concursos de Redacció, Poesia i Dibuix per a joves, més el "Ball de la Dama" en honor de les Dones de Companya, el mes de Desembre.

Enguany, la Germandat dels Cavallers de la Conquesta, Associació eminentment "fester", apleix QUARANTA SIS ANYS de vida i, per quaranta-sisena vegada, sense interrupció, haurà participat en la Cavalcada PREGÓ.

TALLER **MECANICO**

JUVISA DIESEL SL.

RICARDO VICENTE CALVO

Ctra. Nal. Valencia-Barcelona, km. 63,9
Tel. (964) 21 60 56 - 12006 Castellón

Visita a Port Aventura

Teníem bones referències del nou parc temàtic instal·lat a Salou i per això, quan va dir Jaume Alcón que tenia entrades per a Port Aventura, no ens ho vam pensar dues vegades. Vam contractar l'autobús per al dia de Sant Pere, pensant que a tot arreu és un dia laborable i que nosaltres, a Castelló, feiem festa enguany; però van ser moltíssims els castellonencs que van pensar exactament el mateix i això explica que durant tot el dia trobaves gent de Castelló a cada pas.

Després de parar a l'Hospitalet per fer l'esmorçaret de ritual, cap a les 11 estàvem entrant a Port Aventura.

L'aglomeració de gent a l'entrada era més que considerable i cadascú va entrar com va poder i després va tirar per on més l'abellia. Perque aquest és el gran avantatge de Port Aventura: hi han atraccions per a tots els gustos. El qui vol emocions fortes el té claríssim: pot triar entre el Dragon Khan (artefacte infernal que et fa treure els budells per la boca), el Tutuki Splash (on es combina la sensació de velocitat amb una bona remullada que et deixa com una sopa), el Tifó o bé el Tren de la mina del Diable, on les descarregues d'adrenalina també estan garantides. Per als que

busquen aventura, però sense passar-se, hi ha igualment tota una gamma d'atraccions: trens, catamarans, canoes, autos de xoc, carrousel i moltes altres.

Per últim, per als més pacífics, els qui no volen "pujar en coses" sinò recórrer-ho tot i veure-ho tot, també hi ha oferta per que tinguen feina i en tot un dia no s'ho acabaran: espectacles diversos, jocs, exposicions, bars, teatres, botigues on es pot comprar de tot, restaurants amb cuines variadíssimes, etc.etc.

La qualitat del projecte i la correcta ambientació fan que el simple recorregut de les instal·lacions siga un alicient per ell mateix.

I una cosa és absolutament segura: quan a les 9 de la nit te'n vas cap a l'autobús, estàs fet pols. Les cames no s'aguanten, el cap dóna voltes i la sensació de cansament és total.

De retorn cap a casa, tots parlen de les seues experiències i sempre hi han anècdotes sucoses per comentar i per fer riure. La impressió general és que ha estat un dia ben complet i que ha valgut la pena.

La Festa

PREGÓ DE LA HOST

*L'alcalde d'aquesta Colla,
Gran Mestre de la Host,
tè hui la satisfacció
de fer-nos saber a tots
que ja el dia és arribat
de la nostra Magdalena.
Sí, com ja sabem d'antic,
la festa és cosa de tots,
ací estem els de la Host
sempre a punt, al primer crit,
tant a la taula i al lliu
com al Pregó o a Lledó.*

*Anar de marxa amb la Host
no és tan sols anar de festa
és recordar la Conquesta
i orígens de Castelló.*

*Recordar-bo i celebrar-bo
sempre a la nostra manera:
pólvora, música, bons,
beure i menjar de bandera,
ceraviles, cavalcades,
les paelles a Fadrell,
Romeria, mascletades,
l'Alcaid del Castell Vell.*

*Tots treballem a plaer
Vicentico, Enrique Pardo,
Joan Agustí, Tigre Alé,
Gimeno, Balta, Ricardo,
Alcón, Breva, Pallarés,
Vicent i Manolo Gómez,
Agustín, Toca i Albert
i també totes les dones.*

*Molta marxa i tradició,
aquesta és la nostra festa.
El nostre estendart -com no-
el Penó de la Conquesta.
El bon humor per blasó
i per a que no se diga
la nostra alegria siga
el nostre millor Pregó.*

Albert

Festa i Tradició Orgull de Genealogia

La ciutat de Castelló té el seu origen al tossal de la Magdalena, situat al peu de la serra del Desert de Les Palmes. Al cim hi han restes de muralles i torreons que ratifiquen l'existència del vell Castelló.

El tossalet on és el castell, contempla un extens pla plagat d'alqueries que, abans de la conquesta, eren poblades per moros.

A finals del segle XI les terres dominades pel castell van conèixer les primeres incursions cristianes, a càrrec de Pere I d'Aragó i el Cid "Campeador". La conquesta definitiva serà consumada per En Jaume I l'any 1233, qui va repoblar aquestes terres amb gents vingudes d'Aragó i Catalunya, que van habitar un humil poblat a recer del castell.

Però davant del progrés de la conquesta i la major seguretat de la zona cristiana, aquests moradors van voler traslladar el seu assentament al pla, buscant una major proximitat amb la fèrtil horta.

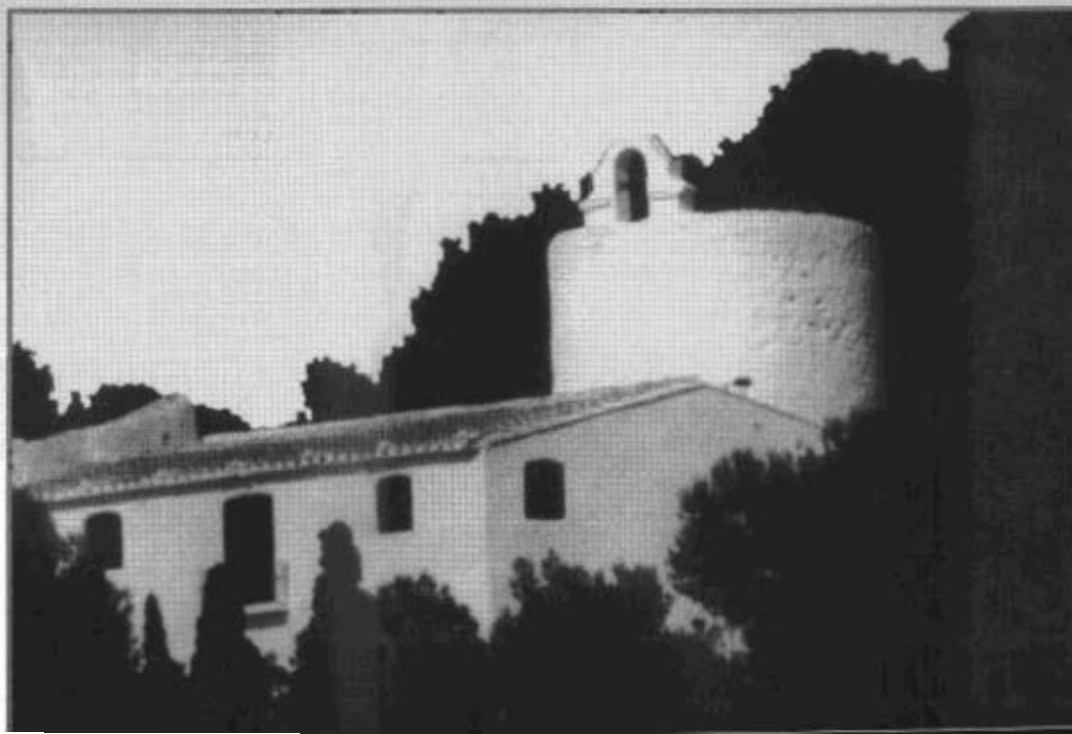
El trasllat va ser autoritzat pel rei en 1252 i, segons la tradició, es va realitzar el tercer diumenge de Quaresma i és per això que la ciutat celebra les seues festes fundacionals en aquesta data. També diu la tradició que els castello-nens, per a il·luminar la foscor que els va sorprendre al final del dia, portaven uns farols penjant de l'empunyadura dels seus

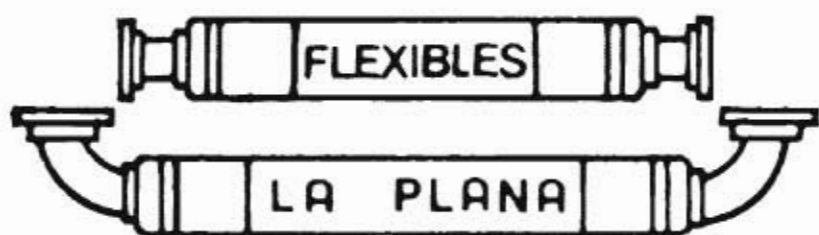
gaiatos. Per aquest motiu el gaiato o gaiata és un important element simbòlic de la nostra festa.

Actualment l'antic solar on estava Castelló (castelló és un diminutiu de castell en la nostra llengua) és un cúmulo de restes de muralles i ruïnes en molt mal estat de conservació.

A la part frontal del tossal es troba una ermita, dedicada a Santa Maria Magdalena, edificada sobre restes del castell i ben segur que en la seua construcció es dugueren utilitzar part dels materials enrunats de les velles fortificacions. A ella tornem els castello-nens tots els anys, el tercer diumenge de Quaresma, com a afirmació dels nostres orígens.

J. J. Brevia

flexibles la plana

LATIGUILLOS ALTA Y BAJA PRESION AGUA, GAS Y AIRE
RACORERIA, TORICAS Y VALVULAS

Félix Breva, 3 - Teléfono 20 67 62 - 12006 CASTELLON

Focs Artificials

Castelló, al llarg del temps, ha fet servir amb prodigalitat els focs artificials per celebrar totes les efemèrides memorables. Amb tot no ens equivoquem; la pirotècnia, com altres indústries, ha experimentat una gran evolució (constatable en nombrosos escrits) i no podem pensar que els focs tingueren la mateixa manicència segles enrera que al nostre temps, quan l'electrònica computeritza fins els dispars.

Les magnes festes oficials com la colocació a la plaça Major de la làpida a la constitució liberal, o la celebració de les victòries sobre els carlins en 1837, i en 1898 quan es va inaugurar l'obelisc de l'arquitecte Francesc Tomàs per commemorar aquest fet d'armes, van tenir semblant celebració. I el que mai no va faltar és la il·luminació amb torxes i farolets d'oli, en cases i edificis principals, com l'"enfarolà" del Fadri.

Les festes de la Magdalena no van conèixer els grans castells fins la seua remodelació en 1945. A l'ori-

gen estaven reduïdes a la celebració del diumenge, amb la Romeria i posterior processó de Gaiates, acabant amb una traca final molt curta (pl.Tetuan, Saragossa, Enmig, Porta del Sol, Gasset, Major, Ensenyança, Enmig, Colon i rematava a la plaça Major amb una "cohetà" en la que els castellanencs es perseguien uns a altres pels carrers llençant-se petards i cohets "borratxos". Aquest costum (sembla que iniciat en una festa similar, al final de l'epidèmia de còlera de 1885) es va institucionalitzar de tal manera que fins el mateix alcalde Tàrrega llençava els petards des del balcó de la casa consistorial (el diari La Província el va criticar per la seua "falta de modes").

De tota manera amb ocasió de les festes de 1825, quan també van aparèixer noves gaiates en la processó, es dispararen cohets en abundància a l'estil dels que es feien en altres celebracions com les festes de juliol (suprimides després de la guerra civil), amb el dispar d'un castell de focs al Parc de Ribalta els principals atractius

del qual eren les fontetes i rodes de foc i altres figures lligades a estructures de fusta (la tecnologia pirotècnica era encara prou rudimentària en aquell temps).

El segle XIX contempla la gran expansió urbana de la ciutat, com a conseqüència del seu desenvolupament econòmic i la seua elevació a la condició de capital provincial, i això suscita nombrosos actes festius amb motiu de commemoracions, cerimònies i inauguracions que originen el dispar de focs d'artifici; així les inauguracions de l'Ateneu Obrer en 1880, del tramvia a vapor en 1885, la Plaça de Bous en 1890, la Plaça del Rei En Jaume en 1897 i tants altres.

És en 1945 quan s'inicia el costum dels castells de focs artificials coincidint alhora amb la millora de la tècnica de construcció de cohets i de disbars. En 1947 l'impressor Pep Segarra (éssent president de la Junta

Central de Festes Rodríguez Bajuelo) va impulsar la celebració dels castells de focs, amb la col·laboració inapreciable d'Ezequiel Díaz. En principi els castells es celebraven els dies més importants de la festa: dissabte, diumenge, dilluns i després de la traca final; però després es van establir les "nits de foc" amb la participació dels diversos sectors, que competien en bona líd per oferir al poble el millor conjunt de focs d'artifici. Això va ser a partir de 1952, quan les festes de la celebració del VII centenari de la fundació de la ciutat van impulsar el primer d'aquests certàmens, i que van concloure en 1990 amb l'aparició del Certamen Internacional de Focs i dels espectacles piromusicals.

Antonio Gascó

Derribos SALES, s.l.

VENTA DE MATERIALES DE DERRIBO

PUERTAS • VENTANAS • URALITAS • BALCONES • VIGAS
DE HIERRO Y MADERA • MOVILA • ANTIGÜEDADES

**VENTANAS Y PUERTAS PLANAS Y DE ESTILO DE
NUEVA FABRICACION**

Ctra. Alcora, 69 - CASTELLON

Oficinas y almacén
Particular
Verano

Tel. 24 39 70
Tel. 20 54 55
Tel. 39 31 80

Gent de la Festa: Miquel Peris

Entre moltes altres facetes de la seua personalitat complexa, Miquel Peris va ser un enamorat de la festa, de la nostra festa, i ho va demostrar de moltes maneres. Va participar assiduament als actes tradicionals de la setmana magdalenera, va organitzar cavalcades del Pregó antològiques, va cantar amb la seua poesia la bellesa de reines, dames i madrines, etc., etc.

Membre de la Germandat dels Cavallers de la Conquesta, en la que ostentava el títol de Senyor de l'Algepsar. Moltes reines Violant d'Hongria conserven amb delectació l'homenatge poètic del "Fadrí de la Vila" (com s'auto-nomenava) i les pàgines de la revista CRÒNICA dels Cavallers en són testimoni.

Membre també de la Comissió Cívica que organitza cada any l'homenatge a Tombatossals, les aigües del molí de la Font són també testimoni de la seua ofrena poètica als herois mitològics de Castelló.

Festes de carrer, aplecs musicals, festes a Sant Cristòfol o a la mare de Déu del Lledó, van comptar assiduament amb la seua col·laboració i participació. Miquel Peris va ser un autèntic home de la nostra festa.

En la seua memòria, ens plau reproduir ací una composició que li va dedicar un altre poeta, Robert Pérez d'Herèdia, gran amic seu:

*Eres fadrí, mestre, asceta
i lliure com l'oroneta.
Dalt del cim dels llochs pairals,
i en versos clars, musicals,
cantes vols primaverals
amb la veu i amb la vareta.
Al Pregó vas, sense por
i en orgull, mes va pel cor
la processó del Senyor
de l'Algepsar,... del Poeta.*

Pere de Perera

Luis Roca

BOLSOS
PARAGUAS
GUANTES
ARTICULOS
DE PIEL
REGALOS

Enmedio, 11 - Teléfono (964) 21 47 96
12001 CASTELLON

***Chapistería y Pintura del automóvil
en general - Rotulación***

Avda. Benicasim - Polígono Estadio, Nave N.º 29
Teléfono 25 50 10
12004 CASTELLON

Festa i Marxa al Casal

La festa, entre les seues manifestacions populars, ofereix una sèrie d'actes públics (Cavalcada del Pregó, Romeria de Les Canyes, Processó de Gaiates, etc) que li confereixen caràcter i afavoreixen la conservació de les nostres tradicions.

Però una setmana llarga de festes dona per a molt i la participació inexcusable als grans actes tradicionals no exclou les celebracions als casals i caus de les associacions festeres. Al contrari, jo crec que la festa espontània i per lliure dels casals és el contrapunt ideal i el complement necessari a la festa més reglada i uniformitzada de les celebracions tradicionals. Tot té el seu temps en una setmana.

La Host del Castell Vell utilitza el seu casal com a "base d'operacions" durant la setmana festera. Allí dinem la major part dels dies i també sopem en algunes ocasions. D'allí partim per anar a fer l'ofrena de flors a la nostra Patrona, i allí tornem després de la Romeria per a menjar-nos una monumental paella i jugar al guinyot.

És el lloc ideal per a convidar a familiars i amics a compartir el nostre vermut del migdia, o bé fer una copa al vespre.

És també el casal l'escenari idoni per a la celebració del Dia de l'Alcaid, amb l'acte d'investidura i posteriorment el gran bufet que oferim als amics i als representants dels mitjans de comunicació que participen en aquest acte. Després hi ha música de ball fins a ben entrada la matinada.

Un altre acte (aquest exclusivament per als socis) que també té el seu marc adequat al casal és el Ball de Màscares. S'inicia amb un sopar en el que els socis participen ja disfressats; després, la música i el ball completen un dels actes amb més marxa i encant de tota la setmana magdalenera.

I també després de la traca final, és el casal el lloc on acudim a fer-nos una magnífica xocolatada que - per a nosaltres - és l'autèntic punt i final de les festes.

Vicent Gimeno

Programa de Festes

DEL 8 AL 17 DE MARÇ

DIVENDRES 8 *La "Re-Vespra"*

21,00 h. Inauguració del Casal Fester

DISSABTE 9 *De La festa. La Vespra*

10,00 h. Trasllat de la carrossa. Esmorçar

14,00 h. Vermut dels cavallers de la carrossa

15,30 h. Cavalcada del Pregó. Al final, dur carrossa a l'amagatall

21,00 h. Sopar de picar, al Casal

DIUMENGE 10 *Magdalena festa Plena*

08,00 h. Tots al Casal. Fignes amb xocolata

08,30 h. Romeria de les Canyes (amb brusa)

14,00 h. Paella al Casal

16,00 h. Gran guinyotada magdalenera

22,00 h. Tots al cadafalc (amb uniforme). Sopar de bocata. Processó

DILLUNS 11 *Dia de les Collès*

14,00 h. Vermut il·lustrat al Casal

14,30 h. Dinar al Casal

16,30 h. Cercavila amb les colles per anar als bous

19,15 h. Eixida dels bous. Cercavila

21,00 h. Sopar de les colles

DIMARTS 12 *Dia del Vi*

- 14,00 h. Dinar a la taula de VIPS, al Rei Barbut
- 19,30 h. Tots al Casal amb uniforme. Visita al Mesó del Vi
- 21,00 h. Sopar de "pizzeria"
- 23,00 h. Anar a veure els focs, o algun espectacle

DIMECRES 13 *Dia Gastronòmic*

- 14,00 h. Vermut al Casal
- 14,30 h. Dinar al Casal amb degustació d'especialitats gastronòmiques
- 21,00 h. Sopar de picar al Casal
- 22,30 h. Anar de marxa. Visita colles o espectacles

DIJOUS 14 *Dia de l'Alcaid*

- 14,00 h. Vermut al Casal
- 14,30 h. Dinar al Casal en honor dels Alcaids
- 20,30 h. Acte d'investidura de l'Alcaid del Castell Vell 1996
- 21,00 h. Gran Sopar-Bufet, al Casal. Entrada per estricta invitació
- 22,30 h. Festa de l'Alcaid amb actuació d'organista

DIVENDRES 15 *Dia del Carnaval*

- 14,00 h. Vermut al Casal
- 14,30 h. Dinar al Casal
- 16,30 h. Eixida cap als bous, amb la xaranga
- 19,15 h. Eixida dels bous. Cercavila
- 21,00 h. Sopar al Casal
- 23,00 h. Ball de Màscares, amb actuació d'organista

DISSABTE 16 Dia de la Patrona

- 14,00 h. Vermut il·lustrat al Casal
14,00 h. Dinar. Tots al Casal
15,45 h. Ofrena de Flors a la Patrona
21,15 h. Anar al castell de focs
22,00 h. Sopar de tasqueo

DIUMENGE 17

- 12,00 h. Concurs de Paelles a Sant Jaume de Fadrell
22,00 h. Desfile final Festes
23,30 h. Al Casal. Gran xocolatada amb xurros. Traca final

JOSE LUIS ALE S.L.

PLAZA CARDONA VIVES , 8-1^a TELEF. 22 68 80 FAX 23 90 78 12001 CASTELLON

**GRUPO VINCI - ABEILLE PREVISORA
GRUPO AXA S.A.**

*Desea Felices Fiestas
a sus clientes*

PARDO

**PROMOCION
Y CONSTRUCCION
DE VIVIENDAS**

PROXIMAS CONSTRUCCIONES

**EDIFICIO
LAS PALMERAS**

**En Avda. Almazora - C/ Picasso
VIVIENDAS A PRECIO TASADO**

**ESTUDIOS DÚPLEX
Y GARAJES**

En C/. A. Maura - Isabel Ferrer de Castellón

E. PARDO CONSTRUCCIONES, S.L.

C/ ENMEDIO 115 - TEL. 20 94 39 - CASTELLON

**Acércate a ver los pequeños
detalles de un gran coche.**

 Polo

VEALO EN:

MARZÁ

Herrero, 34 - Tel. 20 21 00 - CASTELLON
Y SU RED DE AGENTES PROVINCIALES

CONCESIONARIO OFICIAL

